

НАЙМЕНУВАННЯ ТЕСТІВ, ШКАЛ І КЛАСИФІКАЦІЙ У РЕАБІЛІТАЦІЇ

Ростислав КОВАЛЬ, Оксана ТИРАВСЬКА,

Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського

DENOMINATIONS OF TESTS, SCALES AND CLASSIFICATIONS IN PHYSICAL THERAPY

Rostyslav KOVAL, Oksana TYRAVSKA

Lviv State University of Physical Culture named after Ivan Boberskiy

ORCID 0000-0001-9284-7505

kovalrostyslav@gmail.com tyravska@ukr.net

Коваль Р. С., Тиравська О. І. Наименование шкал, тестов и классификаций в реабилитации. В статье рассмотрены способы наименования тестов, шкал и классификаций в реабилитации на материале французского и украинского языков. **Актуальность** разведки обусловливается необходимостью составления французо-украинского словаря реабилитации. **Основными методами** работы были описательный, сравнительный, наблюдения и классификации, а также лексико-семантический анализ. **Научная новизна** обусловлена тем, что впервые проводится сравнительный анализ терминологии реабилитации на материале французского и украинского языков. **Результаты работы** свидетельствуют о широком использовании заимствований из английского языка для наименования тестов, шкал и классификаций в терминологии реабилитации французского языка; употребления эпонимов и аббревиатур, что приводит к появлению синонимии.

Ключевые слова: реабилитация, терминология, французский язык, украинский язык, тест, шкала, классификация.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Фастівець А. В. зазначає, що у сучасних умовах загострення оздоровчих і демографічних проблем в Україні гостро постала необхідність фізичної реабілітації та відновлення здоров'я наших громадян засобами немедикаментозного характеру, що виносить на порядок денний завдання з підготовки достатньої кількості висококваліфікованих фахівців, від яких залежить не тільки реалізація оздоровчого потенціалу фізичного виховання як компонента всебічного та гармонійного розвитку особистості, а й комплексне прогнозування відновлювальних потреб людини, корекція патернів її життєдіяльності¹.

Діагностична компетентність фахівця фізичної реабілітації проявляється у синтезі позитивного мотиваційного ставлення до діагностики, психолого-педагогічних та медико-біологічних знань і умінь їх застосовувати в практичній діяльності¹. Різноманітні шкали, тести та опитувачі мають велике значення для

виявлення багатьох захворювань, травм та їх наслідків². Вони відіграють провідну роль при оцінці порушень життєдіяльності і соціальних обмежень пацієнтів. До цих методів висуваються вимоги, розроблені для психологічних тестів: надійність, валідність та чутливість². Умінь фахівцем з фізичної реабілітації / фізичним терапевтом їх правильно добирати й застосовувати на практиці допомагає у розробці комплексної програми реабілітації пацієнта з метою максимально можливого відновлення або ж компенсації [якщо відновлення не є можливим] утрачених функцій і повернення хворого до умов повсякденного життя та праці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Частково найменування тестів, шкал і класифікацій розглядається у працях Ковалю Р. С., присвячених дослідженням епонімів³, топонімів⁴, аббревіатур⁵ та запозичень⁶ у термінології реабілітації французької та української мов. Серед інших робіт потрібно назвати: «Шкали, тести і опросники в медичній реабілітації» (Белова А. Н., Щепетова О. Н., 2002)⁷; «Медична реабілітація: сучасні

¹ Fastivets, A. V. Formuvannya diagnostychnoi kompetentnosti maibutnikh fakhivtsiv z fizychnoi reabilitatsii v procesi vyvchennia profesiino-orientovanykh dyscyplin [Forming of diagnostic competence of future physical therapists during the study of professionally oriented disciplines], diss. kand. ped. nauk, Poltava, 283 p.

² Testy i shkaly v nevrologii: rukovodstvo dlia vrachei [Tests and scales in neurology: handbook for doctors] / pod red. prof. A. S. Kadykova, k. m. n. L. S. Manvelova, Moskva, 2015, 224 p.

³ Koval R. S. "Eponimy v terminologii fizychnoi i medychnoi reabilitatsii (na materialii frantsuzkoi ta ukrainskoi mov)" [Eponyms in terms of physical and medical rehabilitation (based on French and Ukrainian languages)], *Naukovyi visnyk Shkhidnoevropeiskogo natsionalnogo universytetu imeni Lesi Ukrainky* [Scientific bulletin of Eastern National University named after Lesya Ukrainka. Series: Philology], 2015, no 3 (304), Lutsk, pp. 293 – 298.

⁴ Koval R. S. "Toponimy v terminologii fizychnoi i medychnoi reabilitatsii" [Toponyms in terminology of physical and medical rehabilitation], *Naukovyi visnyk Mizhnarodnogo humanitarnogo universytetu. Seriya: Filologiya* [Scientific Journal of International Humanitarian University. Series: Philology], 2015, issue 15, vol. 2, Odesa, pp. 58 – 60.

⁵ Koval R. S. "Abreviatury v terminologii reabilitatsii" [Abbreviations in rehabilitation terminology], *Aktualni problemy romanogermanskoj filologii ta prykladnoi lingvistyky* [Actual problems of roman and german philology and applied linguistics], 2016, issue 11-12 (part 1), Chernivtsi, pp. 272 – 276.

⁶ Koval R. S. "Zapozychennia v terminologii reabilitatsii" [Loan words in terms of rehabilitation], *Naukovi zapysky Vinnytskogo derzhavnogo pedagogichnogo universytetu imeni Mykhaila Kotsiubynskogo. Seriya: Filologiya (Movoznavstvo)* [Scientific notes of Vinnytsia State Pedagogical University named after Mykhailo Kotsiubynskiy. Series: Philology (Linguistics)], 2015, issue 22, Vinnytsia, P. 21-27.

⁷ Belova A. N. Shkaly, testy i oprosniki v medychnoi reabilitatsii [Scales, tests and questionnaires in medical rehabilitation] / Belova A. N., Stchepetova O. N., Moskva, 2002, 440 p.

стандарти, тести, шкали та критерії ефективності. Низькоінтенсивна резонансна фізіотерапія і її застосування в реабілітаційній медицині» (Лисенюк В. П., Самосюк І. З., Фісенко Л. І., 2007)⁸, де вперше у вітчизняній літературі найбільш повно наведено матеріали для визначення реабілітаційного потенціалу пацієнта з використанням сучасних тестів, шкал, індексів, опитувачів тощо, які дозволяють також контролювати ефективність реабілітаційних заходів; «Клиническое исследование костей, суставов и мышц» (Букуп К., 2007)⁹, що містить близько 300 клінічних тестів, які дозволяють визначити стан кісток, суглобів, м'язів, постави, венозних та артеріальних судин; «Основи діагностичних досліджень у фізичній реабілітації» (Бойчук Т., Голубева М., Левандовський О., 2010)¹⁰; «Тесты и шкалы в неврологии: руководство для врачей» (під редакцією Кадикова А. С. та Манвелова Л. С., 2015)²; «Dictionnaire de kinésithérapie et réadaptation» (Michel Dufour, Michel Gedda, 2007)¹¹; «Dictionnaire du handicap» (Gérard Zribi, Dominique Poupée-Fontaine, 2011)¹². Перелічені праці слугуватимуть джерельною базою нашого дослідження.

Мета статті полягає у встановленні основних моделей творення найменувань на позначення тестів, шкал і класифікацій у термінології реабілітації французької та української мов, визначенні джерел походження запозичень, причин використання епонімічних назв та основних труднощів при перекладі. **Актуальність** обумовлюється направленістю сучасних лінгвістичних студій на зіставний аналіз термінологій різноманітних галузей знань та необхідністю укладення французько-українського словника галузі реабілітації. **Основними методами дослідження** були описовий, зіставний, спостереження, класифікації, лексико-семантичного аналізу. **Наукова новизна** зумовлена тим, що вперше проводиться порівняльний аналіз термінології реабілітації французької та української мов.

Виклад основного матеріалу. Терміном реабілітації ми вважаємо слово або словосполучення, що позначає спеціальне фахове поняття цієї галузі, зміст якого відображений у дефініції і котрий є невід'ємною складовою частиною термінології цієї галузі. У поняття «реабілітація» включаємо терміни з фізичної реабілітації / терапії, медичної та соціальної-психологічної реабілітації.

Поділяємо терміни, які будемо аналізувати, на три умовні групи: 1) «тест» – «test» (m) або «épreuve» (f); 2) «шкала» – «échelle» (f) / «score» (m) / «grille» (f) / «batterie» (f), куди відносимо також «опитувач» / «questionnaire» (m); 3) «класифікація» – «classification» (f), куди долучаємо «індекс» – «indice» (m).

Перша група «test» (m) / «épreuve» (f) – «тест» містить: 1) Запозичення з англійської мови: «6MWT» / «six minutes walking test» – «тест 6-хвилинної ходьби»; «FAT» / «Frenchay arm test» – «тест для руки Френчай» (дослідження маніпулятивного рівня кисті та мож-

ливості виконувати певні визначені захвати); «belly press test» – «тест на цілісність підлопаткового м'язу»; «break test» – «тест на визначення сили м'яза або певної групи м'язів»; «pad test» / «test (m) de la garniture» – «неінвазивний тест вимірювання ступеня нетримання сечі»; «palm-up test» / «test (m) de Yergason» – «тест на цілісність сухожилля довгої головки біцепсу»; «TUG» / «timed-up and go test» – «тест для оцінки ходьби, рівноваги та балансу у людей похилого віку»; «test MAPS (Make-A-Picture-Story)» – «тест «Склади картину-історію»; «GOAT» / «Galveston orientation and amnesia test» / «échelle (f) d'évaluation de l'orientation et de la mémoire Galveston» – «Гальвенстонський тест на орієнтацію та амнезію»; «TIPPA» / «test instrument for profile of physical ability» – «тест спостереження та оцінки фізичних можливостей пацієнтів з м'язово-скелетними порушеннями»; «ASLR» / «active straight leg raising» – «тест активного піднімання випрямленої ноги»; «SPADI» / «shoulder pain and disability index» – «тест для оцінки функціональної нездатності та болю в плечі»; «shuttle walk test» / «SWT» / «test (m) de la navette» / «course-navette» (f) – «ступінчастий тест човникової ходьби «шатл-тест» (використовується для функціонального дослідження дихальної системи); «sniff test» / «sniff nasal inspiratory pressure» – «тест на визначення тиску носового вдиху». Спостерігаємо також паралельне вживання запозиченого з англійської мови терміна, французького терміна та епоніма: «Depoorter's test» / «knee to shoulder test» / «sacroiliac rocking test» / «signe (m) de la flexion croisée» – «тест на цілісність крижово-клубової і крижово-горбової зв'язок»; «side-lying iliac compression test» / «test (m) d'approximation / de compression / de rapprochement / de Volkman» – «тест компресії крижово-клубового суглобу»; «head shaking test» – «тест на виявлення вестибулярного ністагму»; «midline sacral thrust» / «prone springing test» / «sacral apex pressure test» / «sacral base springing test» / «sacral pressure test» / «sacral thrust test» / «test (m) de Coste et Illouz» / «pression (f) sur la crête sacrée» – «тест на визначення ураження передніх крижово-клубових зв'язок, задньої крижово-клубової зв'язки, передньої частини суглобової капсули крижово-клубового та попереково-крижового суглобів»; «flexion-adduction hip test» / «posterior shear test» / «thigh thrust test» / «test (m) de Laguerre» – «тести для крижово-клубового суглобу з тиском під кутом»; «gapping test» / «iliac compression test» / «Ericksen's test» / «test (m) d'écartement» / «test (m) de Verneuil» / «test (m) en distraction» – «тест крижово-клубового суглобу з розведенням крил клубових кісток». 2) Епоніми: «test (m) d'Amsler» – «тест Амслера» (спосіб виявлення порушень сприйняття в центральних ділянках зору); «test (m) de Babinski-Anton» – «тест Бабінські-Антон» (визначення мозочкової асиметрії); «test (m) de Fukuda» – «тест Фукуди» (визначення евентуальної тоничної постуральної асиметрії); «test (m) de Gerber» – «тест Жербера» (тест на визначення цілісності підлопаткового м'язу); «test (m) de Godfrey» – «тест на цілісність задньої перехрещеної зв'язки коліна»; «test

⁸ Medychna rehabilitatsia: suchasni standarty, testy, shkaly ta kryterii efektyvnosti. Nyz'kointensyvna rezonansna fizioterapiia i ii zastosuvannia v rehabilitatsiyniy medycyni [Medical rehabilitation: modern standards, tests, scales and criteria of efficiency. Low-intensity resonance physiotherapy and its use in medical rehabilitation] Posibnyk / V. P. Lyseniuk, I. Z. Samosiuk, L. I. Fisenko ta in., Kyiv, 2007, 264 p.

⁹ Bukup K. Klinicheskoe issledovanie kostei, sustavov i myshc [Clinical tests for the musculoskeletal system], Moskva, 2007, 320 p.

¹⁰ Osnovy diagnostychnykh doslidzen' u fizychniy rehabilitatsii [Bases of diagnostic studies in physical rehabilitation] / T. Boichuk, M. Golubeva, O. Levandovkiy, Lviv, 2010, 240 p.

¹¹ Dufour M., Gedda M. (2007). [Dictionary of kinesitherapy and rehabilitation]. Paris, Maloine, 582 p. (in French).

¹² Zribi G., Poupée-Fontaine D. (2011), [Dictionary of handicap], Rennes, Presses de l'EHESP, 349 p. (in French).

(m) de Grabard” – “тест крижово-клубового суглобу натиском”; “test (m) de Jebson” – “тест для оцінки функціонального стану руки”; “test (m) de Judet-Généty” – “тест для визначення цілісності менісків коліна”; “test (m) de Kendal” – “тест для оцінки сили черевних м'язів”; “test (m) de Klein” – “тест на цілісність хребтової артерії через розтягнення і захоплення з однієї сторони і стиснення з іншої”; “test (m) de Lachmann-Trillat” – “тест на цілісність передньої перехрещеної зв'язки”; “test (m) de Risser” – “тест Ріссера” (оцінка рівня осифікації гребенів клубових кісток); “test (m) de Rorschach” – “тест Роршаха” (психодіагностичний тест дослідження особистості); “test (m) de Sollerman” – “тест Соллермана” (визначення функціональних можливостей кисти). Зазначимо, що в окремих випадках з назви тесту зрозуміло, на що саме він спрямований: “test (m) d'aptitude” – “тест на виявлення здібностей”; “test (m) de continence urinaire” – “тест на тримання сечі”. Однак, лише фахівці можуть знати, з якою метою застосовується, наприклад, “test (m) à la sueur” – “тест на вміст хлориду натрію в потовій рідині” (при муковісцидозі). Доволі часто французький термін “manœuvre” (f) також перекладаємо як “тест”: “manœuvre (f) de Cabot” – “тест для визначення болю бокового меніску коліна”; “manœuvre (f) de Finkelstein” / “signe (m) du soutien-gorge” – “тест на цілісність довгого відвідного м'язу великого пальця руки”; “manœuvre (f) de Hawkins” – “тест для визначення імπίджмент синдрому”; “manœuvre (f) de la jambe” – “тест для визначення функціональних порушень нижньої кінцівки”; “manœuvre (f) de Léry” / “signe (m) de Lasègue inversé” – “тест для визначення подразнення стегнового нерва внаслідок диско-радикулярного конфлікту”; “manœuvre (f) de Mac Murray” – “тест для виявлення ушкодження меніска колінного суглобу”; “manœuvre (f) de Apley” – “тест для визначення цілісності менісків коліна”. 3) Терміни, утворені за допомогою “épreuve” (f) – “тест” / “проба”, де також спостерігаємо широке використання епонімів: “épreuve (f) de Martinet” – “функціональний тест зусилля”; “épreuve (f) de Mingazzini” – “проба Мінгаззіні” (тест для діагностики легкого парезу кінцівок); “épreuve (f) de Möberg” – “клінічний тест для функціональної оцінки чутливості руки”; “épreuve (f) de Stewart-Holmes” – “тест на виявлення м'язевої асинергії (порушення координації) при мозочковому синдромі”; “EE” / “épreuve (f) d'effort” – “проба / тест з навантаженням”; “épreuve (f) de Babinski-Weil / de la déviation angulaire” / “marche (f) en étoile” – “клінічний тест на цілісність вестибулярної системи”; “épreuve (f) de Barré” – “проба Барре” (тест на виявлення слабкості кінцівок); “épreuve (f) talon-genou” – “колінно-п'яткова проба” (для виявлення порушення координації); “épreuve (f) vestibulaire” – “вестибулярна проба” (тест для виявлення порушення рівноваги при ураженні лабіринту); “épreuve (f) doigt-nez” – “пальценосова проба”; “épreuve (f) de la montre” – “тест для перевірки гостроти слуху за допомогою годинника”.

Друга група “échelle” (f) / “score” (m) / “grille” (f) / “batterie” (f) – “шкала” містить: 1) Терміни, утворені за допомогою “échelle” (f) – “шкала”: “échelle (f) de gravité” – “шкала важкості”; “échelle (f) de Klein-Bell” – “шкала оцінки активностей щоденного життя”; “échelle (f) de Kurtzke” – “шкала Куртцке” (оцінка важкості розсіяного склерозу); “échelle (f) de Rankin” – “шкала Ренкіна” (оцінка функціональних можливостей хворих після інсульту); “échelle (f) de risque de Norton” – “шкала оцін-

ки ризику розвитку відлежін”; “échelle (f) de Sadoul et Polu” – “шкала Садюля-Полю” (самооцінка диспное); “échelle (f) d'évaluation unifiée pour la maladie de Parkinson” / англійською “Unified Parkinson's Disease Rating Scale” / “UPDRS” – “уніфікована шкала оцінки хвороби Паркінсона”; “EIFEL” / “échelle (f) d'incapacité fonctionnelle pour l'évaluation du lombalgique” – “шкала функціональних порушень для оцінки болю у попереку”; “échelle (f) d'invalidité” – “шкала інвалідизації; ступінь непрацездатності”; “échelle (f) d'Orgogozo” – “шкала оцінки неврологічного стану людини з інсультом середньої мозкової артерії”; “EVA” / “échelle (f) visuelle analogique” – “візуальна аналогічна шкала” / “ВАШ”; “EVF” / “échelle (f) visuelle de la fatigue” – “візуальна шкала втоми”; “ECD” / “échelle (f) de comportement douloureux” – “шкала больової поведінки”; “échelle (f) de capacités motrices du tétraplégique” – “шкала рухових можливостей пацієнта з тетраплегією”; “échelle (f) de coma Glasgow” / англійською “Glasgow coma scale” / “GCS” – “шкала коми Глазго” (оцінка ступеню порушення свідомості і коми у дітей від 4 років та дорослих); “ЕСРА” / “échelle (f) comportementale d'évaluation de la douleur chez la personne âgée” – “поведінкова шкала оцінки болю у людини похилого віку”; “échelle (f) d'acuité” – “шкала визначення гостроти зору”; “DESS” / “échelle (f) de Douleur (f) enfant San-Salvador” – “шкала оцінки поведінки дитини з фізичними вадами”; “échelle (f) de douleur neuropathique” / “questionnaire (m) DN 4” – “шкала оцінки невропатичного болю”; “échelle (f) de cotation du handicap” / англійською “Expanded Disability Status Scale” / “EDSS” – “розширена шкала оцінки ступеню інвалідизації”. Терміни “cotation” (f), “mesure” (f) та “guide” (m) в окремих словосполученнях також перекладаємо як “шкала”: “cotation (f) de Merle d'Aubigné” – “шкала Мерля Добінь” (оцінка функціонального впливу коксартрозу); “mesure (f) de l'indépendance fonctionnelle” / “MIF” / англійською “functional independence measure” / “FIM” – “шкала функціональної незалежності”; “GEVA” / “guide (m) d'évaluation des besoins de compensation des personnes handicapées” – “шкала оцінки компенсаторних потреб людей з обмеженими фізичними можливостями”. Сюди відносимо також запозичення з англійської: “NIHSS” / “National institut for health stroke scale” – “шкала інсульту Національного інституту здоров'я”; “MAS” / “modified Ashworth scale” – “модифікована шкала спастичності Ашворта”; “MAS” / “motor assessment scale” – “шкала оцінки рухової функції”; “Rivermead Activities of Daily Living (ADL) Scales” – “шкала активностей повсякденного життя Рівермід”; “RMA” / “Rivermead motor assessment” / “échelle (f) d'évaluation des capacités motrices d'un sujet de moins de 65 ans victime d'accident vasculaire cérébral” – “оцінка рухових можливостей людей віком до 65 років після порушення мозкового кровообігу”; “PSFS” / “Penn spasm frequency scale” – “аналітична шкала самооцінки частоти спазмів, пов'язаних зі значною спастичністю спинномозкового походження”; “PASS” / “Postural assessment scale for stroke patients” – “шкала оцінки постуральних можливостей у людини після порушення мозкового кровообігу”; “HAD (S)” / “Hospital Anxiety and Depression Scale” – “госпітальна шкала тривоги і депресії”. 2) Терміни, утворені за допомогою “score” (m) – “шкала”: “score (m) de Beighton” – “шкала Бейтона” (оцінка надмірної суглобової рухливості); “score (m) de Constant / d'évaluation

scapulaire” – “шкала аналітичної і функціональної оцінки плеча у людей з пошкодженням ротаторної манжети”; “score (m) de Laskin” – “шкала Ласкіна” (шкала аналітичної та функціональної оцінки протеза коліна, який ставиться на ушкоджену ревматизмом ділянку); “score (m) de Ranson” – “шкала / індекс Рансона” (визначення важкості гострого панкреатиту); запозичення з англійської: “score (m) ASIA” (American Society Injury Association) – “шкала ASIA (Американська асоціація досліджень пошкодження спинного мозку); “shoulder pain and disability index” / “simple shoulder test” / “score (m) de UCLA” – “шкала для оцінки функціональної неспроможності та болю в плечі” / “шкала Каліфорнійського університету” (англійською “UCLA” / “University of California Los Angeles”) – “Каліфорнійський університет Лос-Анжелеса”. 3) Терміни, утворені за допомогою “batterie” (f) – “шкала”: “BECS” / “batterie (f) d’évaluation cognitive et socio-émotionnelle” – “шкала когнітивної та соціо-емоційної оцінки” (у дітей з вадами розвитку або у дітей раннього віку, в яких вони можуть з’явитися); “batterie (f) rapide d’évaluation frontale” / “BREF” / англійською “Frontal Assessment Battery” / “FAB” – “шкала оцінки синдрому лобної долі” / “лобний (нейропсихологічний) синдром” (закономірне поєднання симптомів, спричинене масивним, переважно, двостороннім ураженням лобних долей головного мозку). 4) Терміни, утворені за допомогою “grille” (f) – “шкала”: “AGGIR” / “grille (f) autonomie (f) gérontologique – groupe (m) iso-ressource” – “шкала для оцінки рівня самостійності або втрати самостійності людей” (здебільшого похилого віку; використовується у Франції). До групи “шкали” відносимо також “опитувач” / “questionnaire” (m) / англійською “questionnaire”. Маємо запозичення з англійської: “Dallas Pain Questionnaire” / “DPQ” / французькою “douleur (f) du rachis (m): auto-questionnaire (m) de Dallas” / “DRAD” – “шкала оцінки якості життя людей, які страждають на болі в попереку”; “GHQ” / “General health questionnaire” – “опитувач загального здоров’я”; “LHS” / “London Handicap Scale” – “опитувач якості щоденного життя”; “Roland and Morris Disability questionnaire” – “анкета Роланда-Морріса” (вплив болю у попереку на порушення життєдіяльності); “SGRQ” / “Saint-Georges respiratory questionnaire” – “опитувач госпіталю Святого Георгія” (призначений для визначення стану здоров’я, рівня повсякденного життя та благополуччя у пацієнтів з обструктивними захворюваннями дихальних шляхів); “ODI” / “Oswestry Disability Index” / “the Oswestry Low Back Pain Disability Questionnaire” – “шкала оцінки ступеню порушення життєдіяльності, що зумовлене болями у попереку”.

Врешті, до останньої групи відносимо “classification” (f) – “класифікація”: “classification (f) de Blazina” – “класифікація Блейзіни” (запалення сухожиль); “classification (f) de Child” – “класифікація Чайлда” (цироз печінки); “classification (f) de Cubilla” – “класифікація стадій раку Кубілла”; “classification (f) de Goldstein” – “класифікація афазії Голдштейна”; “classification (f) de Head” – “класифікація афазії Геда” (чотири клінічних типи афазії); “classification (f) de Hill” – “класифікація Хілла” (при появі гострого панкреатиту); “classification (f) de King” – “класифікація Кінга” (грудних сколіозів); “classification (f) de Luria” – “класифікація афазії Лурія”; “classification (f)

internationale des maladies et des causes de décès” – “міжнародна класифікація хворіб та причин летальних випадків”; “classification (f) TNM de la tumeur” – “класифікація пухлин по системі TNM (пухлина-лімфовузла-метастази)”. Зазначимо, що в реабілітації застосовують також “індекси” (в окремих випадках перекладаємо “оцінка”, “шкала”, “показник”) – “indice” (m) / “index” (m): “indice (m) / coefficient (m) de Tiffeneau” – “індекс / коефіцієнт Тіффено” (співвідношення між максимальним об’ємом в першу секунду видиху і життєвою ємністю легень); “indice (m) algofonctionnel de Lequesne” – “індекс Лекесна” (оцінка впливу коксартрозу і гонартрозу на життя пацієнта); “indice (m) de dissociation des seuils” / “test (m) de Fishgold” – “оцінка важкості нейрогенного патологічного ураження”; “indice (m) de Katz” – “індекс активностей повсякденного життя Катц”; “indice (m) de Silverman-Anderson” – “система оцінки дихальної здатності недоношених дітей”; “indice (m) fonctionnel de Duguöz” – “шкала для визначення рівня функціонування руки”; “indice (m) fonctionnel de Lee” – “шкала вимірювання функціональної нездатності через ревматоїдний поліартрит”; “index (m) de Barthel” – “індекс активностей повсякденного життя Бартела”; “index (m) de morbidité” – “показник захворюваності”; “index (m) de mortalité” – “показник смертності”. Фіксуємо наявність запозичень з англійської: “Western Ontario and McMaster Universities Osteoarthritis Index” / “index (m) de WOMAC” – “індекс остеоартриту WOMAC”; “Neck disability index” / “index (m) de déficience du cou” – “індекс порушення життєдіяльності при болях в шиї”.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведений аналіз дозволив нам зробити наступні висновки: 1) Серед найменувань французькою мовою тестів, шкал і класифікацій у реабілітації фіксуємо значну кількість запозичень з англійської мови. Даний факт пояснюємо тим, що окремі найменування були запропоновані англійськими фахівцями. Згодом, у французькій мові з’явилися відповідники і розпочалось паралельне використання французьких та запозичених найменувань; 2) Спостерігаємо широке застосування епонімічних назв, що призводить до функціонування явища термінологічної синонімії; значне число різноманітних тестів, шкал та класифікацій отримало назву від прізвища людини, яка розробила чи запропонувала певну методику діагностики; трапляється вживання топонімів; 3) Абревіатури у наведених прикладах використовуються з метою мовної економії і вживаються дуже часто; 4) Найбільше термінів утворено за допомогою “classification” (f), “échelle” (f), “épreuve” (f), “score” (m), “test” (m); 5) Переклад окремих термінів нам довелося шукати у відповідній літературі, а не лише у словниках, що в черговий раз акцентує увагу на необхідності укладення перекладного словника. Вважаємо також, що в українській лексикографії уже давно визріла необхідність укладення великого медичного французько-українського та українсько-французького словника, для якого можна було б використати також результати нашої роботи. Перспективи подальших досліджень стосуватимуться добору та аналізу термінів для найменування тестів, шкал і класифікацій, які були розроблені вітчизняними ученими.

Koval Rostyslav, Tyravska Oksana. Denominations of tests, scales and classifications in physical therapy. The article is

devoted to the analysis of the terms which are used to nominate the tests, scales and classifications in physical therapy / rehabilitation in French and Ukrainian languages. The familiarization with various diagnostic techniques helps a specialist in physical rehabilitation / physiotherapist to identify many disorders, diseases and defects, and to develop a comprehensive program for functional recovery. The fact, that current researches in linguistics are mostly focused on the terminology of a certain branch, defines the **objective** of this work. The terms play a leading role in the language development. Physical therapy / rehabilitation term system isn't widely presented in scientific works. This fact show the reason and the **novelty** of this research. It is worth mentioning that all terms have been selected from the latest lexicographic works. The lexical-semantic analysis, the descriptive and comparative **methods**, methods of observation and classification were the main in our study. The analysis that was carried out, led us to the following conclusions: 1) Among French titles of scales, tests and classifications in physical therapy / rehabilitation, we have found a large number of borrowings from the English language. This may be explained by the fact that some titles were proposed by English-speaking specialists. Subsequently, French correspondences appeared and parallel use of French and borrowed names began; 2) We have noticed the widespread use of eponymous names that leads to the appearance of the phenomenon of terminological synonymy. A large number of different tests, scales and classifications were named after the person's name, who developed or proposed a certain diagnostic technique. There is the use of toponyms; 3) Abbreviations in the examples are commonly used as language cost-cutting measure; 4) Most terms are formed with the help of "classification" (f), "échelle" (f), "épreuve" (f), "score" (m) and "test" (m). **As a conclusion**, might be said, that the lack of special French-Ukrainian dictionary should be eliminated in order to ensure an effective scientific communication between Ukrainian and foreign experts (particularly from the countries such as France and Canada, which are recognized to be the leaders in the development of physical therapy).

Key words: physical therapy / rehabilitation, terminology, French, Ukrainian, test, scale, classification.

Коваль Ростислав – старший викладач кафедри української та іноземних мов Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського. Викладає французьку мову. Має міжнародні дипломи з французької мови DALF

C2 («lettres et sciences humaines») та DALF C2 («sciences»). Автор і співавтор понад 30 науково-методичних праць (у тому числі чотирьох навчальних посібників, одних методичних рекомендацій та одного науково-довідкового видання про поховання видатних діячів галузі фізичного виховання і спорту на Личаківському кладовищі у Львові). Наукові інтереси: термінознавство; історія.

Koval Rostyslav – senior lecturer of the Department of Ukrainian and Foreign Languages at Lviv State University of Physical Culture named after Ivan Boberskiy. He teaches French. He has international DALF C2 («lettres et sciences humaines») and DALF C2 («sciences») diplomas of the French language. The author and co-author of more than 30 scientific and methodological works (including four textbooks, one methodological guideline and one scientific reference book about the burials of prominent figures of physical education and sport at the Lychakiv cemetery in Lviv). Scientific interests: terminology; history.

Тиравська Оксана – кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент кафедри фізичної терапії та ерготерапії Львівського державного університету фізичної культури імені Івана Боберського. Майстер спорту України з вільної боротьби. Автор понад 20 наукових праць. Наукові інтереси: фізична реабілітація осіб з порушеннями діяльності опорно-рухового апарату; фізична реабілітації осіб з вертеброгенною патологією, порушенням постави, сколіозом; профілактика та відновлення порушених рухових функцій спортсменів (вільна боротьба).

Tyravska Oksana – PhD in Physical Education and Sports, Associate Professor of the Department of Physical Therapy and Ergotherapy at Lviv State University of Physical Culture named after Ivan Boberskiy; Master of sport in freestyle wrestling; the author of more than 20 scientific works. Scientific interests: physical rehabilitation of people with disorders of musculoskeletal apparatus; physical rehabilitation of people with vertebral pathology; posture problems; scoliosis; prevention and restoration of motor skills of sportsman (freestyle wrestlers).

Received: 24.10.2017

Advance Access Published: November, 2017

© R. Koval, O. Tyravska, 2017